

vnaprej izgubljeni finančno bitko, kar pa se zna po finančnem krachu, ki nevomno čaka **Arizona Dream**, kot boomerang obrniti proti njemu.

D. H.

KOLEDAR CALENDER

Atom Egoyan, Armenija/Kanada/Nemčija

Voyeurizem je eno izmed gibal kanadskega filmarja Atoma Egoyana. V svojih skoraj obsesivno organiziranih estetskih filmih **Family Viewing**, **Speaking Parts** in **The Adjuster** se je pokazal kot mojster seksa, laži in videotrakov. S **Calender** je blizu tem temam, čeprav je stilno film popolnoma drugačen od njegovih prejšnjih. **Calender** je film o (izgubljeni) ljubezni na najbolj različne načine. Na eni strani kaže film takrat še nedotaknjeno Armenijo. Na drugi se ukvarja z razhodom med glavnim junakom in njegovo ženo. Egoyan inteligentno snema kompleksnosti in človeško žalost, povzročeno z obsedenostjo in ločitvijo. Kaže fotografa, ki skuša živeti s spomini iz svoje preteklosti in ki si za lastno preživetje ustvari osebne dobro registrirane laži. Ustvari si absurdne rituale, samo da bi obdržal (usojeno) izgubljeno. Dekleta na poziv mu služijo za priklic spominov. Spomini na videu mu odkrijejo tisto, česar ni videl z lastnimi očmi. Egoyanov film je nekakšno norčevanje iz samega sebe (sam igra glavno vlogo) in vsekakor zasuk v njegovem delu, čeprav so prisotni vsi elementi preteklosti. Njegova oseba je postala skoraj identična lepo komponiranim slikam armenskih lepot, ki jih je posnel za kuhinjski koledar, kjer v svoji hiši šteje dneve (svojega dolgočasje). **Calender** je film na pravem mestu.

C. B.

GORILA SE KOPA OPOLDNE GORILLA BATHES AT NOON

Dušan Makavejev, Nemčija / ZRJ

Deveti film Dušana Makavejeva — po, milo rečeno, precej neposrečenem filmu **Manifesto** (1988) — se po svoji zgradbi veže predvsem na njegova filma **Nedolžnost brez zaščite** (1968) in delno tudi **WR** (1971), vendar je od njiju slabši vsaj za toliko, kolikor let je minilo od njunega nastanka. Prvotna ideja Makavejeva — posneti film o Berlinskem zidu — je padla skupaj z zidom. Želja po snemanju novega filma in novem (samo)dokazovanju je bila očitno močnejša od iskanja kvalitetne scenarijske ideje, saj je ta, po kateri je

NAKLJUČNI JUNAK ACCIDENTAL HERO

Stephen Frears, Velika Britanija

Za najboljši film, prikazan na letošnjem zberlinskem festivalu, bi lahko bržkone razglasili Frearsovo delo **Naključni junak** (*Accidental Hero*), ki je bil žal na ogled le v programu Panorame. Nekateri kritiki so sicer menili, da to sploh ni »pravi« Frearsov film, marveč le gnil kompromis s Hollywoodom, saj da nima primerne satirične ostrine, ki jo terja scenarij in bi bila tudi čisto v Britančevem stilu — a zdi se, da so te pripombe bolj kratke sape. Kogar moti kisló-sladka mešanica satiričnih osti in melodramatskih sestavin v tem izjemno natančno realiziranem filmu, ta kajpak pozablja, da je Stephen Frears mojster dvoumnosti. Strupeno — satirično smešenje ameriškega junaka v ameriškem filmu namreč ne bi imelo nobenega smisla, saj si tega ne bi nihče gnal k srcu, še zlasti ne, če je režiser Britanec. Resnična, boleča in dokončna demontaža mita je možna šele tedaj, ko ima junak čisto človeške lastnosti in slabosti, ko uživa simpatije in se med njim in občinstvom vzpostavi emocionalna vez. Najbolj strupena satira je preoblečena v melodramo.

V **Naključnem junaku**, ki bi mu lahko rekli tudi »junak po nesreči«, je osrednja figura mali zmikavt in prekupčevalec Bernie Laplante (Dustin Hoffman), socialni kameleon in marginelec, čigar življenjska filozofija je zajeta v dveh besedah: »Ostati neopažen!« Logika je preprosta,

zakaj kdor ga opazi — temu je Bernie znesljivo nekaj sunil ali pa ga je naplahtal pri kupčiji; tretja in najslabša možnost je, da je policaj. Prava ironija pa je v tem, da ravno ta Bernie Laplante nenadoma postane narodni junak, ko neke deževne noči reši iz zasilno pristalega in gorečega letala vseh 54 potnikov, med njimi tudi slavno televizijsko reporterko Gale Gayley (Geena Davis), ki ji mimogrede pobere še vse kreditne kartice, denar in dokumente. Še večja ironija pa je, da tega svojega junaštva ne more vnovčiti, čeprav je vredno milijon dolarjev. Berni je pač v svojem stilu po opravljenem dobrem delu nemudoma popihal s prizorišča, medtem pa je na pobudo Gale Gayley že stekla medijska kampanja iskanja neznanega junaka. In še preden se Bernie dobro zave, kakšna priložnost se mu ponuja, se med tisoči »prijavljenih« že pojavi mož, ki je očitno pravi, saj zna natančno opisati dogajanje v tisti burni noči. Po »naključju« je to John Bubber (Andy Garcia), mladenič, ki je takrat vzel Bernieja v svoj kamionet, ta pa mu je opisal svoj podvig. To je torej naključni junak na potenco, saj tudi po videzu in obnašanju povsem ustreza medijskim zahtevam — in mediji ne bi bili to, kar so, če ga ne bi lansirali med zvezde.

Tu bi se lahko vsa zgodba pravzaprav končala, ko ne bi bilo tiste zahrbtné, nesramne zvijače, ki si jo je zamislil Frears, da

bi lahko potrkal na čustva gledalcev. Najprej je tu nemoč glavnega junaka, ki nikakor ne more prodreti v medijski cirkus, potem moralni zlom Johna Bubberja, ki ne more prenesti bremena lažnega herojstva in hoče storiti samomor. Nato sledi skoraj ciničen pogovor med obema junakoma, kjer Bernie prepričuje Johna, da je kot figura in govornik primernejši za to vlogo od njega samega, razen tega pa so mediji že opravili svoje — in potemtako ne more kar tako razočarati razvnetega ameriškega ljudstva, le o denarju bi se morala pogovoriti. Naposled pa sledi še čustveni finale, ko lepa Gale z vlažnimi očmi le prepozna v Bernieju svojega

resničnega junaka, vendar ve, da tega ne sme javno priznati.

Pravi junak je torej za večno pokopan, lažni junak pa bo do nadaljnega ostal medijska zvezda, kajti junake proizvajajo mediji, ne dejanja. Ali drugače povedano, junak, ki ne uživa medijske pozornosti, javno preprosto ne obstaja, če pa javno ne obstaja, sploh ni junak. In po vsem tem naj še kdo reče, da Frearsov film ni neprizanesljiva, celo cinična satira na ameriški način medijske proizvodnje nacionalnih junakov.

BOJAN KAVCIC

DIVJE NOČI

LES NUITS FAUVES

Cyril Collard, Francija

Cyrlu Collardu je aids preprečil, da bi videl svojo prepričljivo zmago na letošnji podelitvi cezarjev, kjer je bil **Les Nuits Fauves** razglašen tako za najboljši film kot za najboljši prvenec. Ista bolezen, ki ji je med Berlinalom podlegel Amos Gutman, je tako preprečila nadaljnje ustvarjanje gotovo najbolj nadarjenega mladega francoskega filmarja. Collard je bil mnogostranski ustvarjalec: po študiju matematike in fizike je odšel v Puerto Ri-

co, kjer je začel s pisanjem. Kot asistent režije je sodeloval med drugim z Mauricom Pialatom, sam je režiral dokumentarce, TV filme in videospote. Ustanovil je tudi glasbeno skupino in zanjo pisal besedila. **Les Nuits Fauves** je adaptacija njegovega leta 1987 izdanega romana *Condamné amour*.

Film je deloma avtobiografski: glavni junak Jean (igra ga Collard sam) je snemavec, pri adviciji spozna mlado Lauro, ki se

film posnet, vse preveč zvezana z aktualnimi dnevno-političnimi razmerami (kar je konec koncev tudi glavni razlog, da z današnjega gledišča večina filmov t.i. »jugoslovanskega črnega vala« nima več nobene prave teže). Tako smo znova dobili tipičen izdelek *a la* Makavejev, ki združuje v sebi vsaj tri vzajemno prepletene zgodbe: prva govori o pozabljenem sovjetskem/ruskem oficirju, ki je ostal v Berlinu, medtem, ko je »njegova vojska dezertirala«; druga je nenavaden portret Berlina — mesta, ki je danes po padcu zidu ponovno združeno (ta doživi vrhunec z rušenjem 18 metrskega Leninovega kipa na istoimenskem trgu v vzhodnem delu mesta); tretja pa je remontaža finalnega dela sovjetskega filma **Padec Berlina**, iz katerega si Makavejev izposodi dva lika ter ju poimenuje za starša našega izgubljenega oficirja. Tako naj bi ta doku-drama, točneje: doku-komedija, dobila svoj zaključen okvir, Makavejev pa naj bi ustvaril svojo verzijo sodobne nemške in berlinske zgodovine po padcu zidu. Na žalost ne najbolj posrečen.

D. H.

HRAST

LE CHENE

Lucian Pintille, Francija/Romunija

Le Chene je film kot plaz. Dva človeka, polna optimizma in sanj, si skušata utreti pot skozi raztrgano pokrajino. Lucien Pintilleu gre za groteskno. Njegov črni humor in zajedljiva okornost ustvarita odtujen občutek. Njegovim halucinantnim surrealnim podobam je komaj moč ubežati. Pretiravanja so dovolj močno povezana z obdajajočo realnostjo. Njegove moraste filmske iluzije se dotikajo rakavih ran in izražajo zmedenost. Pintille bruha polpreteklo zgodovino, toda vidi kljub temu svetlobo na koncu predora. **Le Chene** je poln čudnih ljudi, borcev za oblast, nevednosti, čudnih obratov, ljubezni, pobegov, nepričakovanih presenečenj, ... je pogled na zmedeno sedanost. Pintillova absurдна apokalipsa, trdno podprta s kamero Doru Mitrana, te prisili k presedanju po sedežu.

C. B.

TWIST

Ron Mann, Kanada

V filmografiji Rona Manna najdemo filme, kot so **Imagine the Sound** (1981; jazz glasbeniki Cecil Taylor, Archie Shepp, Bill Dixon in Paul Bley), **Poetry in Motion** (1982; ameriški performance — pesniki Charles Bukowski, William S. Burroughs in John Cage) in **Comic Book Confidential** (1988; zgodovina ameriškega stripa). Mann je s filmom **Twist** nadaljeval svoje inventivno in samosvoje raziskovanje kulturne zgodovine in novih načinov

